

Slovenský Červený kríž
Územný spolok
ŽILINA

SPRÁVA Z PRIESKUMU ĽUDÍ ŽIJÚCICH NA ULICI V ŽILINE

Úvod

Dôstojné bývanie patrí medzi základné ľudské práva. Dôstojné bývanie nepredstavuje iba bývanie v súlade s technickým prípadne hygienickým štandardom bývania v danej spoločnosti, ale vytvára tiež možnosti na plnohodnotné zapájanie sa do spoločnosti. Medzi „najťažšiu“ formu bezdomovectva patrí prežívanie na ulici bez strechy, kde sa verejný priestor stáva jedinou možnosťou pre život bez možnosti bezpečia, súkromia a dôstojnosti.

Správa z prieskumu nemá ambíciu odhaliť komplexnosť problematiky osôb bez domova. Cieľom prieskumu je čiastočne poodhaliť problematiku bezdomovectva na území mesta Žilina a poskytnúť informácie pre ďalšie aktivity zmapovania uvedeného problému.

Metódy

Cieľom prieskumu bolo zachytiť osoby bez domova, ktoré nevyužívajú dostupné sociálne služby na území mesta Žilina. V zmysle klasifikácie ETHOS ide o osoby bez strechy prežívajúce vonku, ktorých domovom sa stali verejne dostupné priestory ako napr. opustené budovy, kanály, podchody, estakády, podkrovia, garáže prípadne svojpomocne postavené vlastné bývanie typu slum v intraviláne mesta alebo na jeho periférii. Pre identifikáciu osôb sme spolupracovali s terénnym sociálnym pracovníkom Diecéznej Charity Žilina, ktorý prostredníctvom terénneho programu zabezpečuje základné sociálne poradenstvo pre uvedenú skupinu klientov.

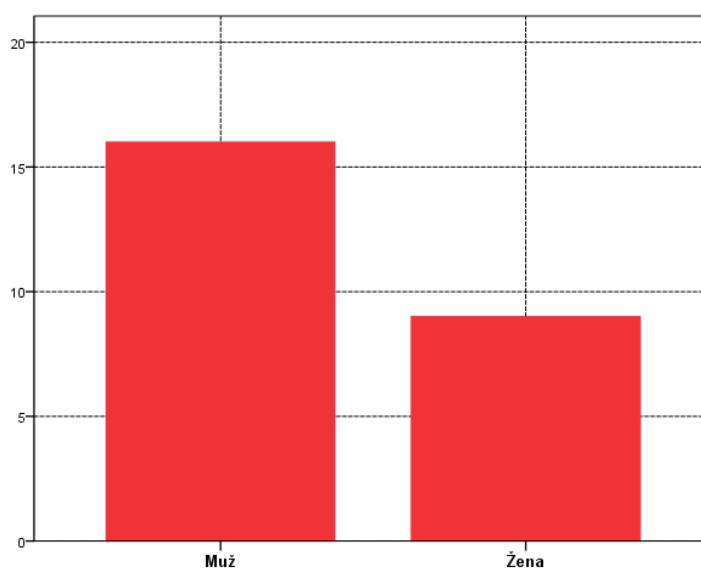
Celkovo bolo identifikovaných 25 osôb na území mesta Žilina a v jeho blízkosti. Je nutné zdôrazniť, že počet osôb bez domova na území mesta Žilina je vyšší. Nepodarilo sa nám však zastihnúť všetky osoby vo svojich príbytkoch resp. miestach, kde sa zdržujú najčastejšie. Rovnako si nedovoľujeme tvrdiť, že máme vedomosť o výskyte všetkých osôb bez domova, ktorí nevyužívajú sociálne služby na území mesta. Identifikované osoby sa zdržiavali buď priamo na ulici (etakády), squatoch prípadne v postavených príbytkoch typu slum. Jedlinou možnosťou ako zachytiť čo možno najviac osôb je pravidelný a dlhodobý terénny program zameraný na osoby bez domova.

Prieskum bol realizovaný na prelome mesiacov apríl a máj 2020. Do terénnu vyrážala skupina tvorená terénnym sociálnym pracovníkom (Diecézna Charita Žilina) a dvoma dobrovoľníkmi Slovenského Červeného kríža Žilina.

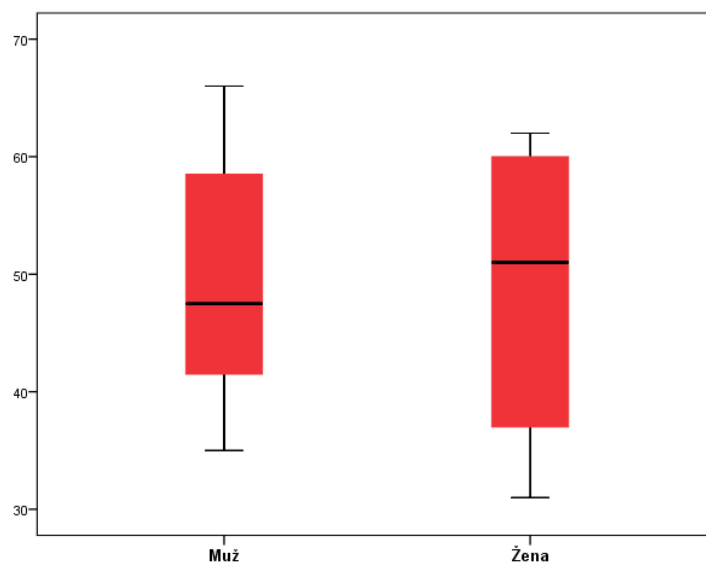
Anketu tvorili dve sady otázok. Prvá sada otázok bola zameraná na čiastočnú sociálnu anamnézu a druhá sada otázok na zdravotný stav respondentov. Celkovo bolo položených 16 otázok. 1 otázka s opakovaním (vek respondenta). Súbor respondentov nebol reprezentatívny a preto nie je možné výsledky ankety zovšeobecňovať.

Výsledky

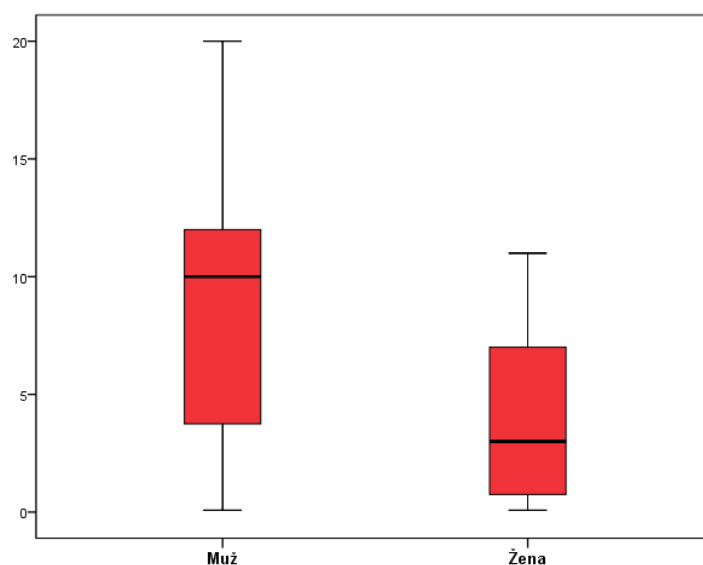
Anketa obsahovala celkovo 16 otázok. Vyhodnotenie prezentuje výsledky zo siedmych položených otázok. Otázky zamerané na osobnú zdravotnú anamnézu nie sú predmetom prezentovaných výsledkov.

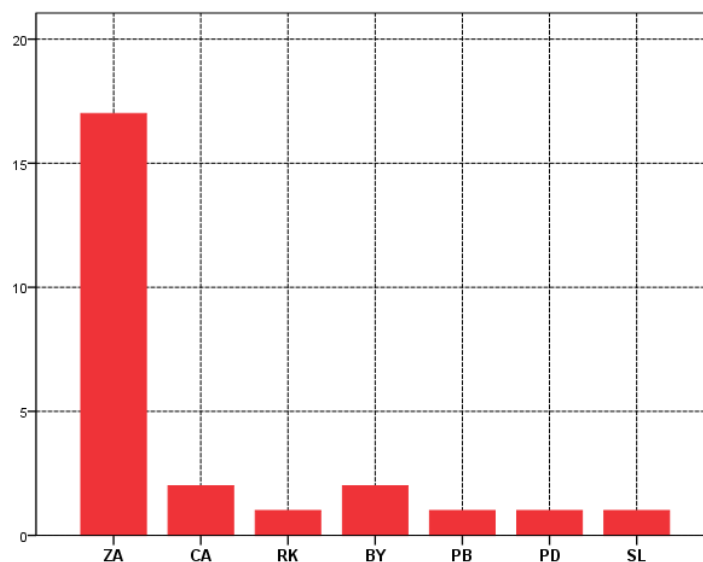
Z celkové počtu 25 respondentov tvorili muži väčšinu (64%). Celkovo bolo oslovených 16 mužov a 9 žien. Priemerný vek respondentov bol takmer 50 rokov (49,44). Priemerný vek u mužov bol 50 rokov (49,63) a u žien 49 rokov (49,11). Najmladší z respondentov uviedol vek 31 rokov (žena) a najstarší respondent mal vek 66 rokov (muž).

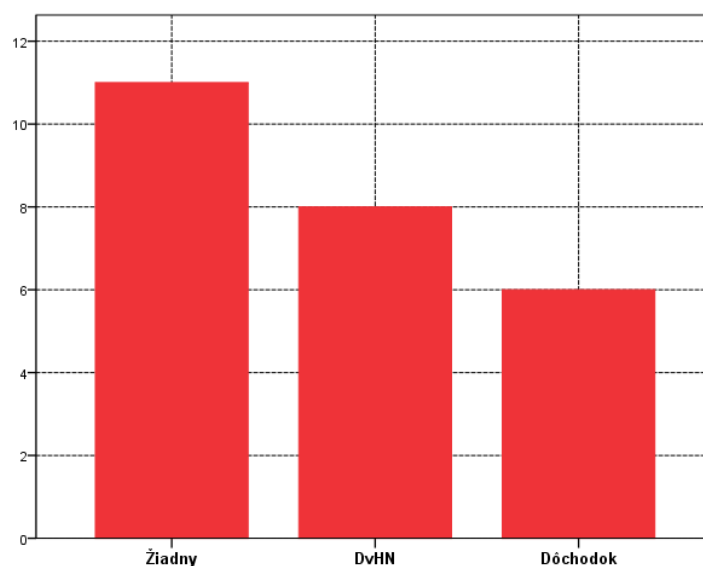
Najmladší z mužov uviedol svoj vek 35 rokov a najstarší respondent mal 66 rokov. Mediánový vek u mužov bol 47,5 rokov. U žien bola najmladšou respondentov žena vo veku 31 rokov a najstaršia žena uviedla svoj vek 62 rokov. Mediánový vek žien je 51 rokov. Takmer tretina respondentov uviedla vek vyšší ako 60 rokov (28%) a takmer polovica (48%) opýtaných uviedla vek 50 a viac rokov.

Celková priemerná dĺžka stavu bez domova u respondentov je 7 rokov (6,9). Priemerná dĺžka bezdomovectva u mužov je viac ako 8,5 roku (8,6) a u žien necelé 4 roky (3,8). Najdlhšie obdobie bez strechy nad hlavou u mužov je 20 rokov (48 ročný muž) a u žien necelý rok (0,75 roku). Mediánová dĺžka bezdomovectva u mužov je 10 rokov a u žien 3 roky.

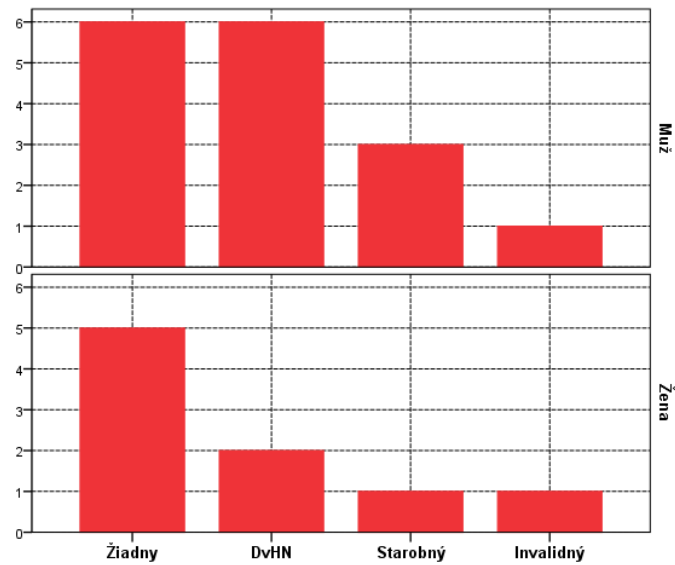

Z celkového počtu respondentov až 68 % (17 respondentov) uviedlo, že pred tým ako sa ocitli bez prístrešia žili v okrese Žilina. Väčšina opýtaných uviedlo ako mesto s trvalým pobytom Mesto Žilina. Marginálny počet opýtaných uviedol obce v okrese Žilina. Z okresu Bytča boli dvaja respondenti. Pred stratou bývania dvaja respondenti žili v okrese Čadca. Medzi ďalšie zastúpené okresy (po jednom respondentovi) patria okres Ružomberok, okres Považská Bystrica, okres Prievidza a okres Stará Ľubovňa. Z pohľadu krajov až 88 % respondentov žilo pred stratou strechy nad hlavou na území Žilinského kraja.

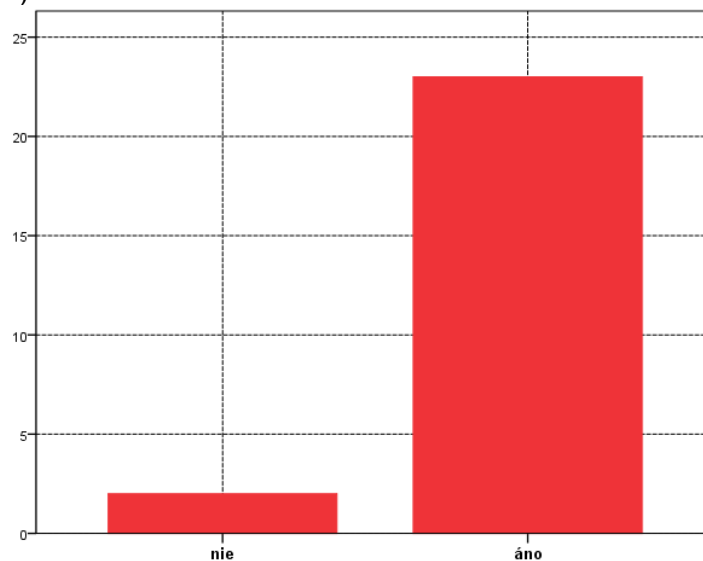

Väčšina opýtaných (56 %) uviedlo, že má pravidelný mesačný príjem. 44 % respondentov uviedlo, že nemá žiadny pravidelný príjem. Medzi najviac rozšírený príjem bol príjem tvorený prostredníctvom dávok v hmotnej núdzi. 24 % opýtaných uviedlo ako

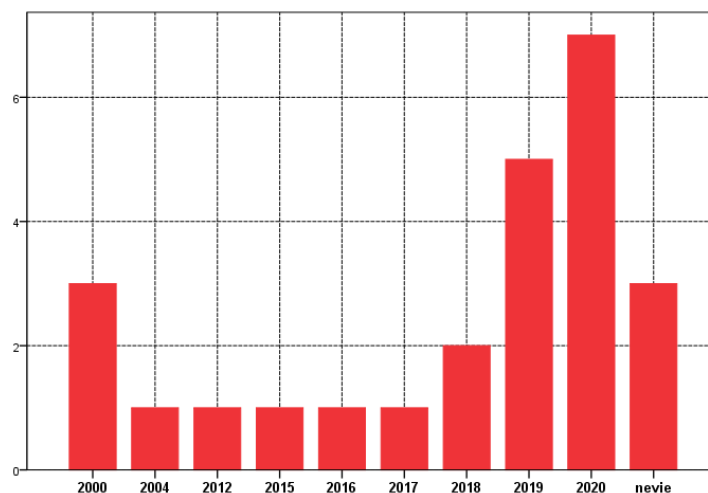
svoj príjem dôchodok. Dvaja respondenti poberali invalidný dôchodok a štyria uviedli, že poberajú starobný dôchodok.

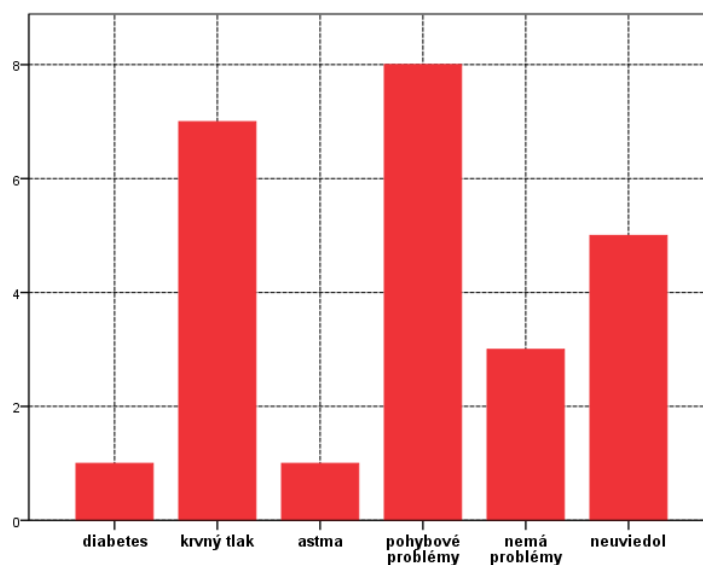
Viac ako tretina mužov (37,5 %) deklarovalo, že nemá žiadny pravidelný príjem. Väčšina pravidelného príjmu u mužov tvorili dávky v hmotnej núdzi. U žien nemá pravidelný mesačný príjem viac ako polovica (55 %).

92 % respondentov uviedlo, že má blízku rodinu. Medzi blízku rodinu patrí manžel/ka, rodičia, deti a pod. Mnohé osoby bez domova udržiavali občasný kontakt s členmi blízkej rodiny. V dvoch prípadoch boli bez strechy nad hlavou aj členovia tej istej rodiny (otec a syn).

28 % respondentov uviedlo, že naposledy boli u lekára (špecialista, všeobecný lekár) v roku 2020. 20 % osôb bez domova uviedlo rok 2019 ako posledný, v ktorom navštívili lekára. 12 % navštívilo lekára naposledy pred 20-timi rokmi. Rovnako 12 % respondentov uviedlo, že si nespomína kedy boli u lekára.

Medzi najviac rozšírené ochorenia respondenti uviedli pohybové problémy (32 %). Jedna osoba bez domova je plne invalidná (na imobilnom vozíku). 28 % opýtaných uviedlo, že má problémy s krvným tlakom. Žiadne zdravotné problémy nemá 12 % opýtaných. 20 % osôb bez domova nechcelo uviesť svoje zdravotné problémy.

Zistenia v „skratke“

- Priemerný vek u mužov bol 50 rokov a u žien 49 rokov.
- Priemerná dĺžka bezdomovectva u mužov je viac ako 8,5 roku (8,6) a u žien necelé 4 roky (3,8).
- Najdlhšie obdobie bez strechy nad hlavou u mužov je 20 rokov (48 ročný muž) a u žien necelý rok (0,75 roku).
- Takmer polovica (48%) opýtaných uviedla vek 50 a viac rokov.
- Takmer 90 % respondentov uviedlo, že pred tým ako stratili strechu nad hlavou žili na území Žilinského kraja.
- 68 % respondentov žilo pred stratou bývania na území okresu Žilina a to vo výraznej miere na území mesta Žilina.
- Väčšina opýtaných (56 %) uviedlo, že má pravidelný mesačný príjem.
- 44 % respondentov uviedlo, že nemá žiadny pravidelný príjem.
- Viac ako tretina mužov (37,5 %) deklarovalo, že nemá žiadny pravidelný príjem.
- Pravidelný mesačný príjem nemá viac ako polovica žien (55 %).
- 92 % respondentov uviedlo, že má blízku rodinu. Medzi blízku rodinu patrí manžel/ka, rodičia, deti a pod.
- 28 % respondentov uviedlo, že naposledy boli u lekára (špecialista, všeobecný lekár) v roku 2020.
- 12 % respondentov uviedlo, že si nespomína, kedy boli u lekára.
- Medzi najviac rozšírené ochorenia respondenti uviedli pohybové problémy (32 %).
- 28 % opýtaných uviedlo, že má problémy s krvným tlakom.

AUTORSKÝ TÍM

PhDr. Martin Brňak, PhD.
Peter Martinek, MBA.

Na prieskume sa podieľali:

Bc. Kamil Guľaša
Martina Minárová

Za spoluprácu ďakujeme Diecéznej Charite Žilina.